

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

NA OBDOBÍ 2024 – 2027

Základní údaje o škole

Základní škola a Mateřská škola Dobrá Voda, příspěvková organizace

Mgr. Věra Havelková, ředitelka školy
Dobrá Voda 96, 594 51 Křižanov
Tel. 566 543 158, 733 510 327
www stránky: skoladobravoda.cz
e- mail školy: reditelka@skoladobravoda.cz

Číslo jednací:	ZŠ 82/2024
Spisový znak:	2.6
Skartační znak:	S 5
Počet listů / počet příloh:	4 / 0
Vypracovala:	Havelková Věra
Datum:	29. 8. 2024
Datum účinnosti:	1. 9. 2024
Projednáno na pedagogické radě:	30. 8. 2024

1. Úvod

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem školy.

Je součástí Školního vzdělávacího programu, který vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Na základě této strategie zpracovává škola Minimální preventivní program školy včetně Krizového plánu, Strategii předcházení školní neúspěšnosti a Školní program proti šikanování.

Školní preventivní strategie je určena pro žáky, jejich zákonné zástupce, pedagogické i nepedagogické pracovníky školy a pro širokou veřejnost.

Vychází z/ze:

- Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- Zákona č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských
- Vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (MŠMT čj.: 21149/2016)

- Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT čj.: 21291/2010-28)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 až 2027
- Strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2021 – 2027

2. Personální zajištění prevence:

Mgr. Věra Havelková: ředitelka školy
školní metodik prevence (ŠMP)
třídní učitelka třídy II.

- zodpovídá za prevenci, sleduje její efektivitu, vytváří materiální, personální, časové podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování, dělá opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole
- vytváří Minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci
- kontroluje a hodnotí realizaci Minimálního preventivního programu, jeho kvalitu
- metodicky vede prevenci na škole, koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy
- komunikuje s pracovníky školy, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě
- spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence
- navrhuje opatření, vede individuální konzultace s dětmi, s jejich zákonnými zástupci, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci
- konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP, SVP
- pracuje s třídním kolektivem

Mgr. Lenka Vosáhlová: zástupce ředitele pro základní vzdělávání
výchovný poradce (VP)
třídní učitelka třídy I.

- podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu, ve výuce svých předmětů provádí primární prevenci, pracuje s třídním kolektivem
- věnuje se procesu začlenění žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, včetně žáků nadaných
- zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými
- ve spolupráci s ředitelkou školy řeší výskyt agresivního chování ve třídě, náhlý i trvalý neúspěch v učení a další patologické jevy
- sleduje signály, které poukazují na potíže žáka (osobnostní, rodinné, vztahové)
- v oblasti prevence koordinuje spolu se ŠMP aktivity školy, nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Spolupracuje s třídními učiteli na diagnostice třídy. Učitelé ji upozorňují na případy výskytu krádeží, agresivního chování ve třídě, na žáky, kteří mají problémy v komunikaci, jsou trvale neúspěšní v učení, mají problém s dodržováním nastavených pravidel, mají potíže osobní, rodinné apod. VP připravuje návrhy na opatření, vede individuální konzultace s žáky, rodiči, informuje o možnostech odborné péče. Jedná s OSPOD, PPP, SPC, SVP a dalšími odborníky.

Mgr. Michaela Štěpánková – učitelka základní školy

- zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými
- ve spolupráci s třídní učitelkou školy řeší výskyt agresivního chování ve třídě, náhlý i trvalý neúspěch v učení a další patologické jevy
- podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu, ve výuce svých předmětů provádí primární prevenci, pracuje s třídním kolektivem
- spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- sleduje signály, které poukazují na potíže žáka (osobnostní, rodinné, vztahové)
- sleduje porušování pravidel soužití ve škole

Mgr. Zdeňka Polášková – asistentka pedagoga základní školy

- podílí se na rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy
- spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- hodnotí chování žáků, řeší případné problémy, navrhuje řešení, spolupracuje s pedagogy, ŠMP a VP
- spolupracuje s učitelkami na procesu začlenění žáků se specifickými vzdělávacími potřebami

Romana Heralecká - vychovatelka školní družiny

- podílí se na rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností
- spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- hodnotí chování žáků, řeší případné problémy, navrhuje řešení, spolupracuje s pedagogy
- spolupracuje s učitelkami na procesu začlenění žáků se specifickými vzdělávacími potřebami

Pedagogičtí pracovníci se věnují v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Nabízí žákům možnost poradit se o svých problémech. Jsou v kontaktu se zákonnými zástupci žáků prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

3. Vymezení základních pojmů

Primární prevence rizikového chování u žáků

Základním principem strategie prevence rizikového chování ve škole je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti. Ve škole se jedná o:

- předcházení rizikovým jevům v chování žáků
- rozpoznání a zajištění včasné intervence (viz Krizový plán školy)

Cílem je zabránit výskytu rizikového chování nebo co nejvíce omezit škody působené jeho výskytem mezi žáky.

Nespecifická primární prevence

Veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence

Aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Efektivní primární prevence

Kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládnání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnání úzkosti a stresu a podobně.

Neúčinná primární prevence

Patří sem:

- zastrašování, citové apely, pouhé předávání informací, samostatně realizované jednorázové akce, potlačování diskuse
- hromadné aktivity nebo promítání filmu by měly být pouze doplňkem, na který by měl vždy navazovat rozhovor v malých skupinkách.

Školní preventivní strategie (školní preventivní program):

- je dlouhodobým preventivním programem pro školu,
- je součástí školního vzdělávacího programu,
- vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu,
- jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle,
- je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována,
- se přizpůsobuje kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí,
- oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikového chování,
- zvyšuje schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí,
- má dlouhotrvající výsledky,
- pojmenovává problémy z oblasti rizikového chování a případné další závislosti, včetně anabolií, dopingu, násilí a násilného chování, intolerance a antisemitismu,
- pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při ochraně jejich lidských práv,
- podporuje zdravý životní styl, to je harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu.

Minimální preventivní program, Krizový plán

Konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence a je průběžně vyhodnocován.

Přílohou Minimálního preventivního programu je Krizový plán. Jedná se o dokument, jehož cílem je stanovení postupu pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu rizikových jevů. Krizový plán školy je veřejný dokument, je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, zákonným zástupcům a žákům školy.

Školní program proti šikanování

V prevenci proti šikanování a v postupech řešení šikanování postupuje škola podle Programu proti šikanování. Tento program slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, zákonným zástupcům a žákům školy.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Cílem této strategie je včas vyhledávat potenciálně neúspěšné žáky a vytvářet podmínky ke zlepšení jejich školní úspěšnosti. Řešení vyžaduje náročnou práci s žákem a často také s jeho rodinou. Příčinou mohou být individuální rozdíly v osobnosti žáků, jejich motivace a výkonnost, ale také rodinná výchova.

Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována jednak osobností žáka – např. nízkou odolností vůči zátěži,

poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole. Neprospěch tedy je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat a podchytit. Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky.

4. Cílové skupiny primární prevence ve škole

- žáci školy
- zákonní zástupci žáků
- pedagogové

5. Zmapování situace v oblasti rizikového chování pro vytýčení cílů školní preventivní strategie

Sociální a jiné okolí školy

Škola se nachází téměř na okraji vesnice, nedaleko lesa. Dobrá Voda je malá obec, což je jeden z aspektů, který se podílí na rodinném charakteru školy. Školu navštěvují převážně žáci z Dobré Vody a v menší míře z okolních obcí. Složení obyvatelstva je běžné, bez výraznějšího zastoupení vyloučených skupin.

Spolupráce mezi zřizovatelem a školou je na velmi dobré úrovni. Využíváme služeb Střediska výchovné péče ve Velkém Meziříčí, které nabízí preventivní programy a služeb PPP a SPC Vysočina. Spolupracujeme s okolními školami. Zařazujeme preventivní programy dle aktuální nabídky poskytovatelů.

Informace od učitelů

Učitelé hodnotí situaci v oblasti projevů rizikového chování za dobrou. Největší rezervy spatřují v oblasti vztahů mezi žáky, dodržování pravidel slušného chování, šetrné zacházení s majetkem školy. K řešení situace přispějí vhodná forma prevence, dobrá spolupráce se zákonnými zástupci a efektivní využití nápravných opatření.

Informace od zákonných zástupců

Všem zákonným zástupcům je nabízena možnost individuální konzultace po předchozí domluvě. Jsou informováni o změnách chování svých dětí osobně, telefonicky popř. písemně, záleží vždy na závažnosti situace. Na třídních schůzkách jsou rodiče upozorňováni na možnost rizikového chování u dětí.

Zákonnými zástupci je oblast vzájemných vztahů mezi žáky hodnocena vcelku dobře. Občas se vyskytnou stížnosti na chování konkrétních žáků vůči jejich dítěti. Ne vždy žáci doma interpretují skutečnosti tak, jak se staly. Tyto informace vyplývají zejména z diskuse během třídních schůzek a také z rozhovorů při vzájemných setkáních na půdě školy.

Informace od žáků

Žáci cítí ve škole bezpečně. Jednotně nevyplývala z diskusí se žáky během třídnických hodin žádná oblast, která by se jevila jako jednoznačně problematická. Z řešení běžných situací ale vyplývá, že je třeba posílit opět oblast vzájemných vztahů. K tomu slouží hodiny, kde může ve vztahové rovině se žáky pracovat třídní učitel a dále hodiny, v nichž je zastoupena etická výchova. Významné pro identifikaci vzájemných vztahů mezi žáky jsou rovněž neformální školní akce, při kterých sledujeme chování žáků mimo budovu školy.

Informace z vyhodnocení preventivních programů realizovaných v uplynulých letech

Škola se bude zabývat v rámci prevence všemi oblastmi rizikového chování, pro období 2024-2027 s důrazem na oblast vztahovou (práce se třídou), nastavení a dodržování pravidel třídy, ohleduplné chování starších žáků k mladším, respektování chlapci x dívky, eliminaci „podezřelé“ absence.

Ostatní oblasti budou ve zvýšené míře zahrnuty v jednotlivých preventivních programech dle potřeby.

6. Stanovení cílů školní preventivní strategie

Dlouhodobé cíle vyplývající ze vstupních informací

- Posilovat zdravé sebevědomí a sebeuplatnění v kolektivu.
- Rozvíjet sociální kompetence žáků.
- Efektivně pracovat s třídním kolektivem.
- Cvičit sebeovládání, umění zapojit se a obstát v kolektivu.
- Pomáhat adaptaci nových žáků.
- Vytvářet podmínky pro pocit bezpečí žáků a pedagogů, udržovat zdravé klima ve škole.
- Monitorovat a řešit násilí a agresi mezi žáky.
- Pracovat na pozitivních vztazích mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem.
- Předcházet výskytu šikany.
- Učit žáky rozlišovat dobré a špatné chování.
- Podporovat spolupráci a zdravou soutěživost mezi třídami i jinými školami při školních akcích.
- Vést žáky k toleranci ke spoluobčanům jiné národnosti, jiného životního stylu či náboženského vyznání.
- Monitorovat absenci žáků a eliminovat zbytečnou absenci.
- Spolupracovat se zákonnými zástupci žáků.
- Vést žáky k zodpovědnosti za své chování s akcentem na bezpečnost v různých situacích.
- Podílet se na zajištění volnočasových aktivit žáků.
- Podporovat zdravý životní styl.
- Pěstovat v žácích pocit sounáležitosti k dění v naší škole, pocit hrdosti nad jejími úspěchy.
- Podporovat v žácích uctivý vztah ke starším spoluobčanům.
- Dle potřeb školy zvýšit kvalifikaci školního metodika prevence a výchovného poradce specializačním studiem.

Střednědobé cíle vyplývající z dlouhodobých cílů

- Zvyšovat kompetence učitelů se žáky prostřednictvím vhodných školení.
- Novým žákům zajistit při nástupu do školy vhodné podmínky k bezproblémové adaptaci.
- Začínajícím učitelům pomoci v oblasti systémového přístupu k výchovně-vzdělávacímu procesu, v oblasti metod a forem vyučování.
- Dále vzdělávat pedagogický sbor v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Pravidelně komunikovat se zákonnými zástupci a řešit bez odkladu případné problémy.
- Vést žáky k osvojování návyků vedoucích ke zdravému životnímu stylu.
- Vést žáky ke správnému využívání výpočetní techniky, vést osvětu o sociálních sítích, jejich využívání, ale i zneužívání.
- Vhodnými aktivitami zapojovat rodiny do činnosti školy.

Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů

Krátkodobé cíle budou stanoveny na jeden školní rok, budou součástí Minimálního preventivního programu školy a Krizového plánu školy.

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání

- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování,
- h) týrání a zneužívání dětí.
- i) Sebevražedné myšlenky

7. Evaluace školní preventivní strategie

Zhodnocení dlouhodobých a střednědobých cílů této strategie je realizováno vždy na konci období, stává se součástí východiska pro strategii na další období. Krátkodobé cíle jsou vyhodnocovány na konci každého školního roku.

Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn:

- zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
- zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
- zhodnocení výskytu rizikového chování ve škole

V Dobré Vodě dne 29. 8. 2024

Mgr. Věra Havelková, ředitelka školy